lect. univ. dr. **Dumitru Carabaş**
Universitatea „Ovidius” Constanța
Facultatea de Teologie Ortodoxă

Educația religioasă din Dobrogea în perioada 1878-1923

Rezumat

Materialul onomastic prezentat ne arată bogăția, diversitatea şi specificul antroponimiei aromâne. Supranumele constituie caracteristica cea mai distinctivă a onomasticii aromâne. Poreclele sunt creații spontane, relativ, întâmplătoare, care nu sunt determinate de cauze obiective. Ele fac parte din fondul prețios al spiritualității umane, sunt dovada spiritului de observație şi umorului unui popor, ele constituie mărturii ale felului său de a trăi şi a gândi exprimate într-o formă atât de plastică.

În onomastica aromână, supranumele, denumite *pârnoañi*, sunt nume colective, ce demonstrează, o dată în plus, că antroponimia aromână încorporează elemente ale contextului grecesc, slav, turc sau albanez în mijlocul căruia s-a dezvoltat, în două etape: cea profundă sau timpurie şi perioada nouă sau recentă. Perioada recentă nu s-a încheiat încă, iar onomastica aromână este parte integrantă a lumii balcanice, ale cărei sisteme antroponimice interacționează continuu, fiind perpetuu în transformare.

Concepte cheie: aromâni, onomastică, antroponime, supranume, porecle.

Abstract

The onomastics material that I will present shows us the richness , diversity and specificity of Aromanian antroponymy. The agnomen is most distinctive feature of the Aromanian antroponymy. Nickname are spontaneous creations, relatively casual, not caused by objective reasons. They are part of the precious human spirituality, are the proof spirit of observation and humor of a people, they are testimony to their way of living and thinking expressed in a form so fine.

In Aromanian onomastics, the agnomen, named *pârnoañi,* are collective names, which shows us once again that Aromanian antroponymy incorporates elements of Greek, Slavic, Turkish or Albanian context in the middle of which was developed in two stages : the early and profound or new or recent period . The recent period has not yet ended, and Aromanian onomastics is part of the Balkan world, whose antroponymyc systems interact continuously, being in perpetual transformation.

Key words: the aromanians, onomastics, anthroponomy, agnomen, nickname.

Introducere

Perioada de interes pentru studiul de față, 1878-1923, este caracterizată de un avânt extraordinar datorat preocupării administrației românești civile, dar și a interesului de care s-a bucurat viața religioasă a dobrogenilor, indiferent de apartenența religioasă sau etnică.

Când afirmăm acestea avem în vedere proclamația domnitorului Carol I către dobrogeni, reprodusă în cele ce urmează, așa cum a fost aceasta editată în Monitorul Oficial al României, 46, nr. 255, 16 noiembrie 1878[1]:

Bucuresci, 15 Noembre 1878.

Proclamațiunea M.S. Regală către dobrogeni

NOI CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Domn al Românilor,

La toți de față și viitori, sănătate.

Locuitorilor Dobrogei,

Marile puteri europene, prin tratatul din Berlin, au unit țara voastră cu România. Noi nu intrăm în hotarele voastre trase de Europa, ca cuceritori, dar o ştiți şi voi: mult sânge românesc s-a vărsat pentru dezrobirea popoarelor din dreapta Dunării.

Locuitori de orice naționalitate şi religiune! Dobrogea, vechea posesiune a lui Mircea cel Bătrân şi a lui Ştefan cel Mare, de astăzi face parte din România. Voi de acum atârnați de un Stat, unde nu voința arbitrară, ci numai legea dezbătută şi încuviințată de Națiune hotărăşte şi cârmuieşte. Cele mai sfinte şi mai scumpe bunuri ale omenirii, viața, onoarea şi proprietatea, sunt puse sub scutul unei Constituții pe care ne-o râvnesc multe națiuni noastre şi nimeni nu le va putea lovi fără a-şi primi legitima pedeapsă.

Locuitori musulmani! Dreptatea României nu cunoaşte deosebire de neam şi de religiune! Credința voastră, familia voastră vor fi apărate de o potrivă ca şi ale creştinilor. Afacerile religiunii şi ale familiei vor fi pentru voi încredințate apărării muftiilor şi judecătorilor aleşi din neamul şi legea voastră.

Şi creştini şi musulmani, primiți dar cu încredere autoritățile române, ele vin cu anume însărcinare de a pune capăt dureroaselor încercări prin care ați trecut, de a vindeca rănile războiului, de a apăra persoana, averea şi interesele voastre legiuite, în sfârşit, de a vă dezvolta buna stare morală şi materială.

---

1 http://digitool.dc.bmms.ro:1801/view/action/singleViewer.do?dvs=1436050340079~484&locale=en_US&VIEWER_URL=/view/action/singleViewer.do?&DELIVERY_RULE_ID=10&application=DIGITOOL-3&forebear_coll=1574&frameId=1&usePid1=true&usePid2=true și http://www.digibuc.ro/colectii/monitorul-oficial-noiembrie-1878-c3173 accesate 05.07.2015.

Armata română, care intră în Dobrogea, nu are altă chemare decât de a menținea ordinea, şi, model de disciplină, de a ocroti paşnica voastră viețuire.

Salutați dar cu iubire drapelul român, care va fi pentru voi drapelul libertății, drapelul dreptății şi al păcii.

În curând provincia voastră, pe cale constituțională, va primi o organizațiune definitivă, care va ține seamă de trebuințele şi moravurile voastre, care va aşeza pe temelii statornice poziția voastră cetățenească. Până atunci, autoritățile române au ca întâia îndatorire de a cerceta şi îndestula trebuințele voastre, de a îngriji bunul vostru trai, de a vă face a iubi țara la a cărei soartă acum este lipită şi soarta voastră.

Datu-s-a în Brăila, la 14 Noiembrie, anul grației 1878, şi al 13-lea al domniei noastre.

CAROL.

De asemenea, pentru o imagine mai completă a Dobrogei în perioada care ne interesează, apreciem necesar și consemnarea Înaltului ordin de zi adresat ostașilor români care intrau în Dobrogea reprodus în Monitorul Oficial al României, 46, nr. 254, 15 noiembrie 1878[2]:

Bucuresci, 15 Noembre 1878.

Înalt Ordin de Zi

Ostași,

Marile puteri europene, prin tratatul din Berlin, au unit cu România Dobrogea, posesiunea vechilor noștri Domni.

Astăzi, voi puneți piciorul pe acest pământ care redevine țară Română.

Voi nu intrați în Dobrogea ca cuceritori, ci intrați ca amici, ca frați ai unor locuitori care de acum sunt concetățenii voștri.

Ostași! În noua României, voi veți găsi o populație, în cea mai mare parte română! Dar veți găsi și locuitori de alt neam, de altă religiune. Toți aceștia devenind membri ai Statului român, au drept de o potrivă la protecția, la iubirea voastră.

---

2 http://digitool.dc.bmms.ro:1801/view/action/singleViewer.do?dvs=1436050340079~484&locale=en_US&VIEWER_URL=/view/action/singleViewer.do?&DELIVERY_RULE_ID=10&application=DIGITOOL-3&forebear_coll=1574&frameId=1&usePid1=true&usePid2=true şi http://www.digibuc.ro/colectii/monitorul-oficial-noiembrie-1878-c3173 accesate 05.07.2015.

Între aceștia veți afla și populații musulmane a căror religie, familie, moravuri se deosebesc de ale voastre, Eu cu dinadins vă recomand de a le respecta.

Fiți în mijlocul noilor voștri concetățeni ceea ce ați fost până acum și în timp de pace ca și pe câmpul de onoare, ceea ce cu mândrie constat că vă recunoaște astăzi Europa întreagă, adică model de bravură și de disciplină, apărătorii drepturilor României și înainte-mergători legalității și civilizației europene.

Cale bună dară, ostașilor, și Dumnezeu să vă protejeze.

Cugetările Mele cele mai afectuoase nedespărțite de voi.

Să trăiască România.

Dat în Brăila, la 14 Noembre, anul 1878.

CAROL.

În contextul celor două documente prezentate, este evidentă grija noii cârmuiri a Dobrogei pentru relațiile inter-etnice și inter-confesionale, fapt ce se va concretiza, în perioada de referință, 1878-1923, în construcția următoarelor locașuri de cult, astfel:

- Catedrala ortodoxă *Sfinții Apostoli Petru și Pavel* zidită între anii 1883-1885, sfințită în 1895[3];

- Sinagoga de rit sefard în 1908 și Sinagoga așkenazilor sau Sinagoga Mare în 1911 sau 1914;

- Biserica Romano Catolică *Sfântul Anton de Padova* zidită între anii 1935-1937, pe locul fostei capele ridicată în anul 1885[4];

- Moscheea Mare a fost construită în anul 1910 la ordinul regelui Carol I[5];

3 Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Constanța, Parohia *Sf. Apostoli Petru și Pavel - Constanța*, Filiala -, Dosar nr. I, Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 1 noiembrie 1967.

4 http://www.biserici.org/index.php?menu=BI&code=140 accesat 05.07.2015.

5 http://www.muftiyat.ro/monumente/111-2/ accesat 05.07.2015.

- Biserica armenească *Sfânta Maria* ridicată, din lemn, în anul 1880, nu se mai păstrează în prezent[6].

Câteva şcoli dobrogene din perioada 1878-1923

De asemenea, imediat după 1900, iată ce nota părintele protopop al județului Constanța G. V. Niculescu „fiind vorba de înmulțirea populațiunei în Dobrogea, nu trebue să uităm că turcii ar trebui cât mai mult ocrotiți şi bine tratați de administrație, iar locuitorii români dobrogeni să caute a intra în cea mai mare prietenie cu consătenii lor turci.

Preoților li s-au dat instrucțiuni severe de P.S. Episcop de a învăța pe creştinii din parohiele lor nu numai să nu supere pe consătenii lor turci, dar să le respecte cultul şi religiunea lor şi să-i ajute la orice nevoe.

Turcii sunt credincioşi Statului nostru şi au o adevărată admirație pentru M.S. Regele.

Cu ocaziunea vizitei canonice a P.S. Episcop Pimen, toți turcii din sate eşeau întru întâmpinarea P.S. Sale cu copii şi cu hogii lor, purtând flori şi ramuri de verdeață în mâini, ca semn de supunere şi devotament către şeful bisericii noastre de stat. Frumoase cuvinte de mulțumire li să spunea tutulor de către P.S. Epsicopul şi îndeosebi hogilor, dându-le asigurări de linişte şi prietenie din partea românilor, Îi îndemna să învețe limba românească şi să-şi trimită copii la şcoală pentru ca din ei țara să facă ofițeri în armată, slujbaşi în administrație şi primari în sate, etc."[7]

La 1902 românii deja luaseră locul populației truceşti, care emigrase în număr mare, fapt despre care proropopul Niculescu afirma că nu ştie cauzele acestei emigrări, dar „în rocie caz emigrările acestea sunt păgubitoare pentru noi românii, de oarece elementul turcesc ar fi fost bine nu numai să nu se împuținեze în Dobrogea , dar trebuia chiar menajat şi legat cât mai mult de această provincie."[8]

6 http://www.constanta.djc.ro/ObiectiveDetalii.aspx?ID=1067 accesat 05.07.2015.

7 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia județului Constanța,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 60

La 24 martie 1879 domnitorul Carol I adresează următoarele cuvinte Episcopului Iosif Gheorghian *Încredințându-ți, Prea Sfințite Părinte al Episcopiei Dunării de Jos, toiagul pastoral al acestei episcopii, nu-mi ascund dificultățile pe care Prea Sfinția Ta le vei întâmpina în această sfântă și înaltă misiune. Vei avea de administrat ă nouă provincie pe care Atotputernicul, binecuvântând sacrificiile făcute şi sângele vărsat de români, a redat-o patriei comune. Constatând cu plăcere eminentele calități ce te disting, înaltele şi felुritele Prea Sfinției Tale cunoştințe, nu mă îndoiesc, niciun singur minut, că prin blânda-ți minte care te animă, vei predica mulți ani, cu fericire cuvântul lui Dumnezeu, pacea şi iubirea evanghelică, vei semăna şi vei întinde pe pământul Dobrogei sămânța românismului, insuflând în inimile noilor concetățeni spiritul de concordie şi de înfrățire, sentimentele de devotament şi de iubire către scumpa noastră Patrie*[9].

La 1879 Dobrogea avea 140.000 locuitori, iar la 1904 avea 258.000[10].

În întreaga Dobroge, în anul 1879, erau 42 case de rugăciune, iar la 1904 erau pe lângă vreo 40 de case de rugăciune, 153 de biserici, care, aşa cum spunea episcopul Pimen Georgescu, pot figura cu mândrie chiar în mijlocul unui oraş[11].

---

8 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia județului Constanța,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 63.

9 Preot Gheorghe Rădulescu, *Starea religioasă a Dobrogei în decursul vremurilor,* Colecția „Dobrogea creştină" 2, Editura Scythia, Constanța, 2011, p.101.

10 Preot Gheorghe Rădulescu, *Starea religioasă a Dobrogei în decursul vremurilor,* Colecția „Dobrogea creştină" 2, Editura Scythia, Constanța, 2011, p.115.

11 Preot Gheorghe Rădulescu, *Starea religioasă a Dobrogei în decursul vremurilor,* Colecția „Dobrogea creştină" 2, Editura Scythia, Constanța, 2011, p.115.

De asemenea, la 1879, erau vreo 6-7 şcoli, care funcționau majoritatea în vreo tindă de bisericuță, iar la 1904 fuseseră organizate complet 225 şcoli[12].

În acest context cadrul normativ creat prin *Legea pentru organizarea Dobrogei* din 9 martie 1880 și *Legea pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea* din 3 aprilie 1882 va stabili ca fiecare localitate, cătun sau sat, să prevadă o suprafață pentru cimitir, va ceda gratuit până la 10 ha pentru școala publică și 10 ha pentru întreținerea bisericilor sau a geamiilor.

În 1886 episcopul Iosif Gheroghian este ales Mitropolit Primat al României, fapt pentru care la Dunărea de jos va fi ales un nou episcop, în persoana Prea Sfințitului Partenie Clinceni, care va primi la data de 14 decembrie acelaşi an cârja pastorală de la regele Carol I, ocazie în care va ține următorul discurs: *„Prea Sfințite Părinte, după vechile datini ale Bisericii Răsăritene, cu deosebită mulțumire am încredințat P.S. Voastre cârja pastorală, întărindu-vă, astfel, în scaunele Voastre*[13] *episcopale, la care glasul poporului şi însuşirile Voastre alese, v-au înălțat. O însemnată chemare vă aşteaptă şi nu mă îndoiesc că pătrunşi veți fi de dulcea sarcină care aveți a îndeplini.*

Păstoriți cu dragoste şi îngăduință turma voastră. Strângeți cu blândețe pe credincioşi împrejurul vostru, povestindu-le lucruri bune şi plăcute lui Dumnezeu. Îndulciți cu hrană sufletească pe acei care sunt în seferință.

Fiți mângâietori acelora cărora sun nenorociți. Atunci veți fi părinți adevărați şi sfătuitori priincioşi ai norodului, atrăgându-vă astfel binecuvântarea clerului şi iubirea poporenilor.

Națiunea are adâncă încredere în biserica sa, care izvorăşte din consştiința pe care o are că, în momentele de grele încercări, va găsi numai întrânsa un reazem puternic.

Sprijiniți, dar, prin povețe şi stăruințele voastre, acest fericit simțământ, prin care veți avea o influență binefăcătoare asupra credincioşilor.

---

12 Preot Gheorghe Rădulescu, *Starea religioasă a Dobrogei în decursul vremurilor,* Colecția „Dobrogea creştină” 2, Editura Scythia, Constanța, 2011, p.115.

13 Carol I se adresează la plural deoarece erau trei episcopi: Parteni e Clinceni de la Dunărea de Jos, Silvestru Bălănescu de la Huşi şi Ghenadie Enăceanu de la Râmnicu Nou Severin.

Fericit eşti, P.S. Episcop al Dunării de Jos, de a păşi pe urmele a doi păstori vrednici şi cuvioşi, care au sădit în această eparhie sământa credinţei celei adevărate.

Găseşti, dar, P.S. Părinte, un ogor pregătit.

Sunt convins că vei pune în lucrarea lui toată osârdia şi stăruinţa pentru ca să producă roadele cele bune, care, răspândindu-se în eparhia Ta, vor contopi cu desăvârşire ţinuturile noastre de pe amândouă ţărmurile Dunării de Jos."[14]

Episcopul Partenie găseşte terenul pregătit pentru semănat, lucru de care se va ocupa imediat, având în vedere că în toată Dobrogea la 1878 erau vrea 50 de case de rugăciuni şi bisericuţe care „erau prea joase, prea întunecoase, prea lipsite de măreţia ce se cuvenea unui locaş dumnezeiesc".[15]

Prea Sfinţitul Partenie a făcut vizite pastorale, vizitând multe dintre satele dobrogene, ceea ce a dus ca în primăvara anului 1887 să fie pusă temelia la vreo 20 de biserici, protopop fiind deja părintele Radu Mircea[16]. Necesitatea aceasta este impusă şi de venirea în primăvara anului 1886 a peste 2000 de familii de români din Ialomiţa, Covurlui, Râmnicu-Sărat, Brăila şi Buzău, pentru a fi împroprietăriţi[17].

Anul 1893 a adus un val de colonişti, ceea ce a făcut ca în anul 1894 în judeţul Constanţa să apară 19 sate de români, majoritatea olteni şi teleormăneni[18]. Acest fapt a pus o presiune

---

14 Preot Gheorghe Rădulescu, *Starea religioasă a Dobrogei în decursul vremurilor,* Colecţia „Dobrogea creştină" 2, Editura Scythia, Constanţa, 2011, p.102.

15 Preot Gheorghe Rădulescu, *Starea religioasă a Dobrogei în decursul vremurilor,* Colecţia „Dobrogea creştină" 2, Editura Scythia, Constanţa, 2011, p.103.

16 Preot Gheorghe Rădulescu, *Starea religioasă a Dobrogei în decursul vremurilor,* Colecţia „Dobrogea creştină" 2, Editura Scythia, Constanţa, 2011, p.104.

17 Preot Gheorghe Rădulescu, *Starea religioasă a Dobrogei în decursul vremurilor,* Colecţia „Dobrogea creştină" 2, Editura Scythia, Constanţa, 2011, p.104.

18 Preot Gheorghe Rădulescu, *Starea religioasă a Dobrogei în decursul vremurilor,* Colecţia „Dobrogea creştină" 2, Editura Scythia, Constanţa, 2011, p.105.

enormă pe protopopul Gheorghe Rădulescu şi pe preoții oricum puțini din județul Constanța, astfel că singurul preot din Mangalia trebuia să acopere sate aflate la distanțe şi de 70-80 km[19], ceea ce era cu adevărat imposibil, mai ales dacă avem în vedere starea drumurilor şi mijloacele de locomoție din acea perioadă.

Recensământ 1899.

http://omeka.bjc.ro/omeka/items/show/1264

Preotul Dimitrie Chirescu a înfiinţat şcoli la Aliman, Cochirleni, Seimeni, Topalu, Dunăreni, Vlahi, Urluia, Cernavodă, unde a construit chiar şi sediul şcolii[20].

Protopopul, Nicolae Răşcanu (instalat la Constanța la 29 aprilie 1879), care va colabora cu preotul Chirescu, numit de către episcopul Iosif Gheorghian al Dunării de Jos subprotoiereu al județului Constanța, la 1 mai 1879. Într-o scrisoare adresată în 1879 Ministerului Cultelor, prefectul județului Silistra Nouă, generalul Cartili, cu contribuția poetului Alexandru Macedonski, director al acelei prefecturi, scria cuvinte elogioase la adresa preotului Chirescu: "Pe lângă calitățile unui bun preot, întruneşte şi pe cele ale unui bun român, fiind sub fostul regim otoman singurul apărător în mijlocul populațiunei creştine din această parte a Dobrogei, astfel că oricine poate astăzi să-şi dea seama despre aceasta văzând că majoritatea locuitorilor din Cernavodă n-a uitat că e română, că are o biserică şi o şcoală care totdeauna a fost întreținută şi chiar de curând reparată cu cheltuiala acestui preot"[21].

În anul 1869 va sprijini înființarea Societății române pentru cultură şi limbă din Silistra, având drept scop apărarea drepturilor dobrogenilor şi înmulțirea numărului de şcoli proprii. Ea reuşeşte să coordoneze instituțiile şcolare într-o singură circumscripție şi obține dreptul ca o parte dintre membrii săi, printre care şi laicul, la vremea respectivă, Dimitrie Chirescu, alături de

---

19 Preot Gheorghe Rădulescu, *Starea religioasă a Dobrogei în decursul vremurilor,* Colecția „Dobrogea creştină” 2, Editura Scythia, Constanța, 2011, p.105.

20 Ionuț Druche, *Slujitori ai Bisericii – întemeietori de şcoală românească în Dobrogea,* în *Lumină lină,* nr. 1, decembrie 2010, p. 28.

21 Eugen Drăgoi, *Un om devotat spiritualității dobrogene,* în *Ziarul Lumina,* 22 august 2011,http://ziarullumina.ro/un-om-devotat-spiritualitaii-dobrogene-6289.html - accesat 20.09.2015.

Costache Petrescu, Dimitrie Chirescu, preoții Cristu Zaharia şi Anghel Sachelarie să îndeplinească funcția de revizor şcolar[22].

În 1903 înființează la Galați şcoala de cântăreți, iar în 1908 reînființează seminarul Sfântul Andrei, desființat în 1893[23]. Primul director a fost arhimandritul Nicodim Munteanu, urmat în 1909 de arhimandritul Visarion Puiu, apoi preotul Ghenadie Niculescu, preotul Anghel Constantinescu, preot Ion Beldie, preot Scarlat Porcescu şi preotul Constantin Todicescu care a servit până în 1948[24].

În perioada 1924-1931 a funcționat şi Seminarul din Constanța[25].

Reviste pentru cler şi credincioşi „Biserica şi Şcoala" apare la Galați în 1890.

Pe la 1900 Episcopul Pimen a înființat la Galați o şcoală de cântăreți care să-i pregătească în special pentru bisericile săteşti.

În februarie 1902 Prea Sfințitul Partenie Clinceni este ales mitropolit al Moldovei, iar în locul său este adus episcopul Pimen Georgescu.

Cântăreții bisericeşti, considera protoiereul Niculescu, aveau o importanță deosebită în special prin faptul că citesc şi cântă în limba română, fiind „apostoli ai românismului"[26].

---

22 Răzvan Limona, *Populația Dobrogei în perioada interbelică,* Semănătorul, Editura online, august 2009, p. 31.

23 Nica, Arhiepiscop Antim preşedinte; membri episcop vicar Epifanie Tomitanul, arhimandrit Ieronim Motoc, preot Igor P. Jechiu, *Arhiepiscopia Tomisului şi Dunării de Jos în trecut şi astăzi,* Editura Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos, Galați, 1981, p. 35.

24 Nica, Arhiepiscop Antim preşedinte; membri episcop vicar Epifanie Tomitanul, arhimandrit Ieronim Motoc, preot Igor P. Jechiu, *Arhiepiscopia Tomisului şi Dunării de Jos în trecut şi astăzi,* Editura Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos, Galați, 1981, p. 44.

25 Nica, Arhiepiscop Antim preşedinte; membri episcop vicar Epifanie Tomitanul, arhimandrit Ieronim Motoc, preot Igor P. Jechiu, *Arhiepiscopia Tomisului şi Dunării de Jos în trecut şi astăzi,* Editura Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos, Galați, 1981, p. 44.

Bulgarii înțelegeau limba română şi chiar o vorbeau bine, mai ales datorită faptului că în slujbele lor se utiliza limba slavă, pe care n-o înțeleg, iar protopopul Niculescu aprecia că dacă în satele locuite de aceştia ar fi fost cântăreți români ar fi ajutat la familiarizarea acestora cu limba română[27].

La 1900 județul Constanța era lipsit de cântăreți, fapt ce a constituit motivul principal pentru care P.S. Episcop Pimen a înființat o şcoală de cântăreți la Galați cu patru profesori care predau cursuri de muzică orientală şi occidentală corală, precum şi noțiuni de liturgică, istoria bisericii, morala creştină etc. Cu toate acestea nu se înscriseseră suficienți copii, din cauza depărtării, a cheltuielilor ce le implica şi, mai ales, faptul că respectivul copil nu mai putea fi folosit vreme de 3 ani la lucrul câmpului, iar salariul lunar ce urma a-l avea era de doar de 11 lei. În această situație protopopul Niculescu propunea înființarea unei şcoli de cântăreți în fiecare județ sau măcar una în Dobrogea la Cernavodă sau Hârşova[28].

Au venit câțiva cântereți din alte părți, Huşi şi Craiova, dar salariul de 11 lei pe lună, pentru un cântăreț de la sat, plătit o dată la 3 luni nu le poate asigura acestora traiul, fapt pentru care au plecat[29]. Cântăreții de la oraş aveau salariu de 48 lei lunar.

Lipsa cântăreților se resimțea cu precădere în satele bulgăreşti din cauza faptului că nu au venituri, protopopul dădea şi de această dată o soluție, în sensul unificării ambelor lefuri din bugetul parohiei, obligarea comunelor să participe cu 10 lei lunar, iar episcopia să mai dea 8 lei, astfel urma să se ajungă la salariul de 40 de lei lunar pentru un singur cântăreț ceea ce ar fi fost îndestulător. Protoiereul Niculescu mergea mai departe cu analiza arătând că e de preferat un

---

26 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia județului Constanța,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 91.

27 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia județului Constanța,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 91.

28 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia județului Constanța,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 92.

29 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia județului Constanța,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 92.

cântăreț, dar bun, care avea posibilitatea de a lua ajutoare dintre copii din sat pe care să-i învețe să citească şi să cânte în limba română[30].

Protopopul Niculescu face o propunere extrem de interesantă pentru cazurile de accidente, prin înființarea unei societăți cu scop filantropic, „care să fie un sprijin şi o îndulcire a mizerii pentru preotesele văduve şi pentru copii de preoți rămaşi pe drumuri, fără tată şi fără mamă”[31], fapt concretizat prin înființarea de către P.S. Pimen a Societății Solidaritatea, la care toți preoții din eparhie au fost abligați să se înscrie ca membri, fapt pentru care societatea a adunat în doar doi ani peste 400 de membri şi un capital de aproape 30.000 lei. Societatea îşi propunea să înființeze un azil pentru preotesele văduve şi copiii orfani ai preoților precum şi un ajutor de 200 lei pentru înmormântarea preoților. La scurt timp deja se simțeau roadele societății prin ajutorul dat preoteselor văduve şi copiilor, precum şi prin ajutorul de 200 lei la înmormântare. De asemenea, societatea a înființat, prin cele 4 secțiuni ale sale din cele 4 județe ale eparhiei, câte o bibliotecă în fiecare județ[32].

Culte şi aşezăminte culturale străine[33]*:*

1. Romano-catolicii: 2 biserici şi o casă de rugăciune, cu 3 preoți parohi;
2. Protestanții: 10 case de rugăciune cu 10 predicatori;
3. Armeni: o biserică cu 2 preoți şi un cîntăreț;

30 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia județului Constanța,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 92.

31 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia județului Constanța,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 98.

32 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia județului Constanța,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 99.

33 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia județului Constanța,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 107.

4. Lipovenii: 2 biserici cu 2 preoţi şi 2 cântăreţi;

5. Evreii: 2 sinagoge cu 2 cantori;

6. Mahomedanii: 169 geamii cu 169 hogi, 51 Muezini şi un Muftiu;

Tot clerul este plătit de enoriaşi, afară de cel mahomedan de la cele 5 geamii principale din oraşe, care erau plătite de stat.

În 1903 s-a pus temelia unei sinagogi care era ridicată până la acoperiş, clădire ce urma a frumoasă şi cu ceva pretenţii artistice[34].

Seminarul Musulman din Medgidia[35] în confomritate cu prevederile art. 21 din legea organică a Dobrogei, statul întreţinea *Seminarul* care fusese înfiinţat în 1891 la Babadag în Tulcea, iar la dispoziţia ministerului cultelor a fost mutat în 1901în oraşul Medgidia, pentru a fi mai la îndemâna numeroasei populaţii musulmane care rămăsese încă aici şi în împrejurimi. Instituţia de învăţământ avea 7 clase cu 4 profesori şi 2 directori unul de studiu musulman şi altul administrativ, român, era dotată şi cu internat cu 7 dormitoare având 35 paturi de fier[36], ale cărei cursuri erau urmate de 62 de elevi.

Protopopul aminte şi de şcoala mahomedană din Caramurat care era frecventată de 40-50 de elevi, care mergeau la şcoal română, iar învăţământul religios le era predat de către un hoge care pimea salariu. În acelaşi sat preotul romano-catolic era însărcinat cu învăţământul religios al elevilor care aparţineau confesiunii respective. Singur preotului român nu i se permitea predarea învăţământului religios. De asemenea este consemnat faptul că biserica romano-catolică din Caramurat „are de la Stat 300 hectare de pământ la câmp, nu ştiu după care lege”, iar biserica ortodoxă avea 10 ha pe care le împarte cu hogea[37].

Părintele protopop îşi încheie lucrarea cu următorul paragraf: „Constatăm cu plăcere toate înlesnirile pe care le face Guvernul şi judeţul pentru personalul religios al celorlalte confesiuni şi

---

34 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia judeţului Constanţa,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 107.

35 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia judeţului Constanţa,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 107.

36 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia judeţului Constanţa,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 107-108.

religiuni, mai ales pentru al mahomedanilor şi în special pentru muftiu şi este o datorie a noastră a tutulor de ale proba turcilor dobrogeni că noi ne interesăm de soarta lor şi a cultului lor şi le facem toate înlesnirile posibile; dar este bine şi drept a nu se neglija poziţiunea şi demnitatea clerului ortodox."[38]

Prin lucrarea *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*, editată la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, în Bucureşti, la 1905, protopopul G.V. Niculescu face o riguroasă radiografie a stării activităţii bisericeşti din judeţul Constanţa la anul 1902.

Astfel, la 1902 erau deja 77 de biserici sfinţite şi se pusese temelia pentru încă 8, dintre care 55 erau în stare bună, 18 în stare mediocră şi 12 în stare proastă[39].

Satul **Zorile**[40] este aşezat pe 3 coline şi 2 văi, fiind situat la circa 3 km vest de comuna Adamclisi, în vechime purtând numele Kerim Kuis ceea ce se traduce prin „groapa lui Kerim", se pare după numele unui turc ce s-a aşezat aici cu vitele, întreg satul fiind populat cu turci înainte de 1877. Denumirea are în vedere valea care străbate satul pe direcţia nord-est care vine de la Dunăre, de la Vlahi şi merge până la Mangalia, la mare.

Pe la anul 1880 satul va fi colonizat cu români, originari din Muntenia şi Oltenia, împroprietăriţi cu 25 ha, iar în anul 1904 vor avea loc alte colonizări, împroprietăriţi de data aceasta cu 10 ha.

În acelaşi an, 1904, va fi construită şi şcoala satului.

Până în 1914 nu se pomeneşte să fi fost în satul Zorile vreun locaş de biserică sau preot.

---

37 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia judeţului Constanţa,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 109.

38 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia judeţului Constanţa,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 109.

39 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia judeţului Constanţa,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 64.

40 Istoricul bisericii ortodoxe „Sf. Ilie" Zorile, în Episcopia Dunării de Jos-Galaţi, Protopopiatul Adamclisi, Parohia *Zorile*, Filiala -, Dosar nr. 2, Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică şi documentară, la data de 30 septembrie 1967.

Deoarece parohia Zorile este la o distanță de 3 km de comuna Adamclisi unde exista biserică şi preot de care depindeau, abia în 1907 obştea satului alcătuită la acea vreme numai din creştini ortodocşi vor lua inițiativa strângerii de fonduri şi materiale pentru construcția unei biserici, care va fi ridicată abia în **1914**, pe dealul satului, pe o poziție dominantă şi pitorească.

Biserica de dimensiuni impunătoare va fi construită din piatră şi cărămidă, cu 3 turle, acoperită cu tablă, având hramul „Sfântul Proroc Ilie”, pe un teren donat de obştea satului, la fel ca cimitirul şi curtea bisericii.

Pictura interioară a fost executată de un pictor italian Mistocli, fiind înzestrată cu toate cele necesare cultului divin, printre care şi un clopot de 236 kg, aşezat în clopotnița din lemn.

Primul preot la parohiei a fost părintele Vasiliu Ion[41].

Dintre obiectele mai deosebite consemnate în inventarul din 1967 amintim o Sfântă Evanghelia legată în coperte de lemn cu plăci de metal argintate, un Orologiu din 1896, un Minei pe luna noiembrie 1892 şi un rând de veşminte cu fir argintat din prima jumătate a secolului XX.

Mineiele sunt editate între 1908-1910, Apostol din 1916, Triod din 1922, Octoih din 1911, Penticostar din 1912, Ceaslov din 1912 şi un Catavasier din 1915.

În anul 1881 primele familii de colonişti români vin în localitatea **Cotul Văii**. Faptul că avea păşuni întinse a atras mocani de la munte care plăteau comunei păşunatul, pentru aceste venituri sătenii au solicitat să li se construiască şcoală şi biserică pe terenurile virane acordate de comună.

La început satul ținea de parohia Vălcele.

Construcția bisericii a durat din 1907 până în 1909, an în care a fost definitivată şi pictura, lucrare artistică monumentală în stil neobizantin realizată de pictorul Belizarie care s-a şi semnat pe peretele sudic al naosului. Tot în anul 1909 locaşul a fost sfințit de către episcopul Nifon al Dunării de Jos, fiind înființată şi parohia Chiragi.

Lucrările au fost coordonate de un comitet de construcţie compus din: Dănilă Bica, Nicolae Dumitrescu, Constantin Nicolae, Ştefan Bica, Gheorghe Găureanu, Nae alexandru, Gheorghe Avram, Tănase Coşerescu, numele acestora fiind înscris încă la 1967 pe peretele de la proscomidie.

În timpul primului război mondial locaşul de cult a suferit unele stricăciuni şi profanări, fapt pentru care după conflagrația mondială a fost refăcută şi resfinţită. Totodată, ulterior celui de-al doilea război mondial denumirea satului a fost schimbată din Chiragi în Cotul Văii, preluat de la poziția topografică.

Biserica este construită de către enoriaşi din piatră şi cărămidă, acoperită cu tablă zincată şi galvanizată, cu trei turle, în formă de cruce[42]. Nu se cunoaşte numele arhitectului şi al constructorilor deoarece locaşul de cult a fost profanată în timpul primului război mondial, probabil că planul şi devizul au provenit de la Casa Bisericilor din Bucureşti.

41 Istoricul bisericii ortodoxe „Sf. Ilie” Zorile, în Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Adamclisi, Parohia *Zorile*, Filiala -, Dosar nr. 2, Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 30 septembrie 1967.

Clopotnița a fost construită în 1907 la poarta de vest pe sub care se trece, prezintă o turlă cu cruce şi are 2 încăperi sub ea, care au fost utilizate drept cancelarie[43].

Catapeteasma este sculptată de către C.M. Babic din Bucureşti în anul 1909, înainte de sfințirea bisericii, din lemn de brad şi stejar[44].

Lista de inventariere nr. VI a bunurilor comune de inventar la data de 1 noiembrie 1967[45] consemnează peste 45 de icoane realizate de pictorul Belizarie cel care a pictat întreaga biserică.

Vechea denumire a satului Chiragi vine probabil de la vechea populație tătară originară din Crimeea aşezată aici cu câteva sute de ani înainte şi de la ocupația de căpătâi a acestora, respectiv cărăuşia[46].

Dintre cărțile şi obiectele de cult mai deosebite amintim: 2 Trioade cu litere chirilice, cu coperte din piele editate în 1856 de către mitropolitul Nifon la Tipografia Ungro-Vlahiei din Bucureşti, respectiv în 1860 de către episcopul Andrei Şaguna la Tipografia Diocezană din Sibiu[47], icoană cu Mântuitorul, icoană cu Maica Domnului, icoană cu Adormirea Maicii Domnului, toate 3 cu ferecătură, probabil anterioare anului 1870[48]. De asemenea, menționăm două Evanghelii, una din 1907 tipărită la Sibiu şi alta din 1911 la Tipografia Cărților Bisericeşti,

---

42 Lista de inventariere nr. IV de clădirile şi construcțiile proprietate la data de 1 noiembrie 1967 în Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Constanța, Parohia *Cotul Văii*, Filiala -, Dosar nr. III, Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 1 noiembrie 1967.

43 Lista de inventariere nr. IV de clădirile şi construcțiile proprietate la data de 1 noiembrie 1967 în Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Constanța, Parohia *Cotul Văii*, Filiala -, Dosar nr. III, Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 1 noiembrie 1967.

44 Lista de inventariere nr. III cuprinzând obiectele care au valoare istorică sau documentară la data de 1 noiembrie 1967 în Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Constanța, Parohia *Cotul Văii*, Filiala -, Dosar nr. III, Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 1 noiembrie 1967.

45 în Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Constanța, Parohia *Cotul Văii*, Filiala -, Dosar nr. III, Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 1 noiembrie 1967.

46 Istoricul bisericii Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Constanța, Parohia *Cotul Văii*, Filiala -, Dosar nr. III, Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică şi documentară, la data de 1 noiembrie 1967.

47 Lista de inventariere nr. II cuprinzând obiectele care au valoare istorică sau documentară la data de 20 decembrie 1967 în Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Constanța, Parohia *Cotul Văii*, Filiala -, Dosar nr. III, Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 1 noiembrie 1967.

Octoihul mare din 1916, Orologiul mare din 1926, Tipic bisericesc din 1918, Psaltirea din 193, Penticostar din 1912, Mineiele tipărite între 1908 şi 1910[49].

De la sfinţire şi până la 1967 în biserica din satul cotul Văii au slujit preoţii Claru, Sava, Moise Păun, Gheorghe Brătăşanu, Ion Barbu, Plutaşu Dumitru, Coman Ion, toţi fiind înscrişi pe peretele de la proscomidiar.

Numele localităţii **Topraisar**[50] este de origine turco-arabă fie de la *toprak-isar* ceea ce se traduce prin „cetate" sau „fortăreaţă din pământ", fie de la *toprak-sarî* ceea ce înseamnă „pământ galben bun, fetil". De altfel, în preajma comunei se observă vechi vestigii ale unei aşezări fortificate cu mal de pământ şi 4 cimitire turceşti vechi în nordul localităţii.

Legea pentru reglementarea proprietăţii în Dobrogea din anul 1882 prevedea la art. 20 acordarea în planul de parcelare a un ha (10.000 mp), teren pentru construcţia bisericii, care constituie curtea bisericii, în formă de pătrat[51].

În anul **1906**, preotul paroh I. Ştefănescu, alături de Oprea Banciu, Alexe Butică, C. Bălănescu, Costică Vînu, Ion Nedelcu, Stan Grigore, Gh. Nedelcu încep construcţia sfântului locaş din contribuţia credincioşilor, fiind definitivat în 1910, an în care a fost sfinţit, când preot paroh era Manea Paraschiv din Oltenia, care a fost şi învăţător la şcoala primară din sat. Biserica este spaţioasă, înaltă, în formă de cruce, din cărămidă, acoperită cu tablă zincată, pictată la interior, înzestrată cu cele necesare.

Din cauza faptului că linia frontului în Primul Război Mondial a fost multă vreme aici satul a fost evacuat, iar biserica a fost bombardată, fiind dărâmată în proporţie de 50%, credincioşii au îngropat odoarele şi clopotele.

După terminarea conflagraţiei mondiale, credincioşii au revenit şi sub îndrumarea preotului Manea Paraschiv, Ion Manu – cântăreţ, în calitate de casier şi Radu Mihalache, Ion

---

48 Istoricul bisericii p. 3, în Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Constanța, Parohia *Cotul Văii*, Filiala -, Dosar nr. III, Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 1 noiembrie 1967.

49 Lista de inventariere nr. VII a cărţilor manuscrise şi documentelor istorice sau literare la data de 1 noiembrie 1967 în Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Constanța, Parohia *Cotul Văii*, Filiala -, Dosar nr. III, Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 1 noiembrie 1967

50 Istoricul bisericii ortodoxe „Sfinți Voevozi" comuna Topraisar, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 1 noiembrie 1967, Parohia *Topraisar*, Filiala -, Dosar nr. II, tipărit de Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Ortodox Constanța.

51 Lista de inventariere nr. V a terenurilor proprietate la data de 1 noiembrie 1967, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 1 noiembrie 1967, Parohia *Topraisar*, Filiala -, Dosar nr. II, tipărit de Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Ortodox Constanța.

Nedelcu, Gheorghe Nedelcu au strâns fonduri reuşind să finalizeze biserica în 1921, fiind sfințită de către episcopul Gherontie Nicolau (1923-1926 arhiereu vicar al Episcopiei Tomisului, 14.03.1926-01.01.1942 episcop la Tomisului).

Locaşul de cult este construit în stil bizantin, în formă de cruce, din trei părți: pridvor, pronaos - naos şi altar, cu bolți rotunde la cele trei turle, una mare spre răsărit şi două mici la intrare.

Biserica a fost înzestrată la 1912 cu Mineie editate între 1892-1894, la Tipografia Cărților Bisericeşti din Bucureşti.

Curtea bisericii cu o suprafață de 1 ha a fost dobândită prin împroprietărire ca urmare a Legii din 1882, ca şi cimitirul localității, cu o suprafață de 6.000 mp.

Majoritatea obiectelor şi a cărților de cult sunt ulterioare renovării din 1948, întâlnim consemnată totuşi o Evanghelie editată în 1911 la Tipografia Cărților Bisericeşti din Bucureşti, cu ferecătură de metal comun argintat[52].

Potrivit Istoricului bisericii cu hramul „Sf. împărați Constantin şi Elena” din parohia **Tîrguşoru** sat Tîrguşoru raion Medgidia[53] (s.n.), înainte de 1877 în acest sat se organizau de câteva ori pe an bazaruri sau bâlciuri de unde numele Pazarlia, care înseamnă „târg”. Până la 1878, când vin aici primii români, satul era locuit de tătari originari din Crimeea, fapt pentru care primul primar sub administrație românească a fost tătarul Hagi Ali Murat 1879-1887.

Familiile de români erau mocani din Siliştea Transilvaniei, dintre care sunt menționate Topârceanu, Munteanu, Bîrzan şi Nica Cosman.

În anul 1886 se vor mai stabili şi alți colonişti din satele Grădiştea şi Niculeşti din fostul județ Râmnicu Sărat şi din Tîrle din fostul județ Brăila.

În 1890 se va înființa şcoală în sat, prin contribuția locuitorilor, învățători fiind Matei Lumezeanu şi Elena Minculescu.

Până la 1897 satul depindea de biserica din Mihail Kogălniceanu, cu vechea denumire Caramurat, în acest an a fost înființată parohia, preot fiind Gheorghe Grigoraş până la 1911, când vine preot Epaminonda Mihăilescu.

Biserica satului a fost înălțată în perioada **1899**-1905, din piatră şi cărămidă, acoperită cu tablă, la inițiativa comitetului de credincioşi, în frunte cu Manea Dobrescu, Pîrvu Lazăr, Dobre Stoica, Stanciu Blata şi Dumitru Enache.

---

52 Lista de inventariere nr. VII a cărților manuscrise li documentelor istorice sau literare la data de 1 noiembrie 1967, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică şi documentară, la data de 1 noiembrie 1967, Parohia *Topraisar*, Filiala -, Dosar nr. II, tipărit de Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Ortodox Constanța.

53 în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică şi documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Tîrguşoru*, Filiala -, Dosar nr. 2, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Medgidia – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

Locaşul de cult avea formă de cruce cu trei turle una mare şi două mici în faţă, deşi, în prezent biserica are doar o turlă mare şi o suprafaţă de 174 mp. Pictura a fost începută de N. Duratio, fiind definitivată de A. Păunescu.

Biserica a fost sfinţită în 1905 de episcopul Dunării de Jos Partenie, în acelaşi an fiind achiziţionată catapeteasma din lemn de stejar şi 32 de icoane ale acesteia pictate în ulei pe lemn de tei[54]. Faptul că 8 icoane ale catapetesmei figurează ca fiind achiziţionate în 1926 ne fac să tragem concluzia că acestea au fost realizate cu ocazia renovării bisericii.

În 1907 acoperişul a fost modificat adăugându-se eternită.

Luptele din Primul Război Mondial ce au avut loc în preajma localităţii au distrus complet satul, biserica a fost şi ea avariată, în sensul că cele două turle mici au fost dărâmate, curtea acesteia servind drept lagăr de prizonieri.

Vechii locuitori au revenit în 1918 şi şi-au refăcut locuinţele, au format un comitet care a strâns fonduri pentru renovarea bisericii, iar în 1926 a fost resfinţită de episcopul Gherontie al Tomisului.

În anii 1934 şi 1948 locaşul de cult a fost reparat.

Curtea locaşului de cult este în formă de trapez, cu o suprafaţă de 2626 mp, a casei parohiale, construită de credincioşi în 1934, de 1509 mp, iar cimitirul de 5000 mp, toate dobândite prin „stăpânire veche"[55].

În 1905 parohia achiziţionat un Minei pe luna mai şi Apostol editate în 1893, respectiv 1894 la Tipografia Cărţilor Bisericeşti din Bucureşti, în timpul regelui Carol I şi al mitropolitului Ghendie Petrescu, o Evanghelie legată în piele, precum şi două Cruci[56].

Dintre cărţile de cult consemnate în listele de inventar, editate înainte de 1923, amintim de următoarele, apărute la Tipografia Cărţilro Bisiericeşti din Bucureşti, astfel: Slujba învierii din 1900, Mineie între 1908-1910, Penticostar în 1912, tipic bisericesc în 1918 şi Triod în 1922[57].

Biserica din localitatea **Ostrov** a fost ridicată în **1860[58].**

---

54 Lista de inventariere nr. VI a obiectelor comune de inventar la data de 30 septembrie 1967, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Tîrguşoru*, Filiala -, Dosar nr. 2, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Medgidia – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

55 Lista de inventariere nr. V a terenurilor proprietate la data de 30 septembrie 1967, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică şi documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Tîrguşoru*, Filiala -, Dosar nr. 2, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Medgidia – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

56 Lista de inventariere nr. VI la data de 30 septembrie 1967, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Tîrguşoru*, Filiala -, Dosar nr. 2, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Medgidia – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

Aşezarea s-a format cu secole în urmă în stânga braţului Dunării, care datorită schimbării cursului fluviului a devenit actuala insulă Ostrov, populaţia mutându-se ulterior pe malul drept pentru a avea acces mai lesne la pământurile pe care le lucrau.

Din informaţiile culese de la martori, transmise prin viu grai şi de la preotul Stoian Popescu decedat prin 1937, în vârstă de 93 de ani, reiese că încă pe când locuiau în insulă populaţia era „curat românească”[59], formată din 300-350 de familii, care se ocupau cu creşterea vitelor, pescuitul, agricultura, viticultura şi în mică măsură cu meşteşugăritul şi comerţul.

Potrivit lucrării părintelui Gh. Rădulescu „Creştinismul în Dobrogea”, vechimea Ostrovului se pierde în istorie, fiind printre primele şi cele mai curate aşezări româneşti din dreapta Dunării.

La îndemnul preotului, încă pe când locuiau în insulă, credincioşii au ridicat o biserică modestă din bârne, înzestrată cu icoane din 1823-1849, care au împodobit şi catapeteasma bisericii ulterioare. Acelaşi preot a înfiinţat prima şcoală ce a funcţionat în tinda bisericii, cu predare în limba română.

După strămutare, locuitorii au ridicat din cheltuiala lor biserică în formă de corabie, din piatră, acoperită cu olană, care prin dimensiuni, având în vedere stăpânirea otomană, reprezintă o raritate.

Actuala locaţie a satului se numea în vechime Aluneţul sau pe turceşte Fîndîc, după păduricea tânără de aluni ce-l acoperea, care a fost defrişată.

Locaşul de cult a fost terminat în 1860, fără pictură, iar în tinda lui a funcţionat şi şcoala, al cărei învăţător era părintele paroh Enciu Găliceanu, până la ridicarea clădirii şcolii pe terenul bisericii cedat în acest sens.

Preotul paroh Pavel Dobrescu a pardosit cu scândură, în locul dalelor de piatră, sfântul locaş, în perioada 1923-1926, a schimbat strănile şi a construit clopotniţa. De asemenea, au mai fost efectuate lucrări de renovare în 1931, 1958-1960, sub îndrumarea preotului V. Stănescu, când s-a construit peretele frontal, s-a înlocuit vechiul acoperiş de olană cu tablă galvanizată.

---

57 Lista de inventariere nr. VII a cărților manuscrise şi documentelor istorice sau literare la data de 30 septembrie 1967, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Tîrguşoru*, Filiala -, Dosar nr. 2, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Medgidia – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

58 Istoricul bisericii ortodoxe Ostrov în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Ostrov*, Filiala -, Dosar nr. 2 Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Adamclisi – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

59 Istoricul bisericii ortodoxe Ostrov, p. 2, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Ostrov*, Filiala -, Dosar nr. 2 Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Adamclisi – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

Dintre odoarele sfântului locaş au fost consemnate de Istoricul bisericii ortodoxe Ostrov următoarele[60]: Antologhion cu litere chirilice, din 1745 şi icoanele „cele 12 praznice" din 1823, „Ierusalimul ceresc" din 1828 şi „Sfântul Nicolae" de la catapeteasmă din 1849.

Doar aceste icoane singure ne pot duce cu gândul la existenţa, în zonă, a unui locaş de cult mult mai vechi, din perioada cărora aparţin acestea, constituind un argument suficient de puternic pentru o asemenea ipoteză de lucru.

Istoricul bisericii ortodoxe ***„Înălţarea Domnului"*** din satul **Satu Nou** consemnează faptul că locaşul de cult a fost ridicat în anul **1861**[61] de obştea satului în formă de corabie, din lemn şi paiantă. Exteriorul a fost căptuşit cu scândură. Locaşul de cult nu a fost pictat, dar are icoane în ulei, pe lemn, atât la catapeteasmă, cât şi în interiorul bisericii, de la ridicarea sa, pictorii fiind necunoscuţi.

Pe locaţia satului, înainte de 1825-1830, exista un conac turcesc al unui bei Raşit, care a donat terenul pentru biserică şi a suportat costul acoperirii cu olană a acesteia. Ulterior s-au aşezat aici, în perioada Regulementului organic, sub guvernarea generalului Kiseleff, români din stânga Dunării, din Muntenia, Moldova şi din Basarabia, primul fiind un om din Canlia veche, anume Marin Chirciu. Aceştia avea ca ocupaţie păstoritul şi pescuitul, mai apoi agricultura, după împroprietărirea din 1894.

Şcoala din sat a fost înfiinţată de stat în 1878.

Încă din timpul administraţiei otomane era comună, având afiliat vechiul sat Pârjoaia, iar în timpul raionării ambele au fost afiliate la comuna Canlia.

În timpul Primului Război Mondial întreaga populaţie s-a refugiat în stânga Dunării, satul fiind aproape distrus.

Informaţiile au fost culese de la bătrânii satului, care în 1967 erau trecuţi de 90 de ani, deci născuţi cam pe la 1880.

Dintre preoţii care au slujit aici Istoricul bisericii consemnează[62] pe Ioan Stefănescu, drept primul preot stabilit în parohie pe la anul 1860-1861, venit aici de la Ostrov, şi care a păstorit până în anul 1925, când a ieşit la pensie, trecând la Domnul în anul 1926. Preotul Radu Popescu a activitat aici până în 1943 când a fost transferat la comuna Peştera, rumându-i preotul

60 Istoricul bisericii ortodoxe Ostrov în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică şi documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Ostrov*, Filiala -, Dosar nr. 2 Episcopia Dunării de Jos-Galaţi, Protopopiatul Adamclisi – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

61 Istoricul bisericii ortodoxe „Înălţarea Domnului" – satul Satu-Nou, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică şi documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Satu Nou*, Filiala -, Dosar nr. 3 Episcopia Dunării de Jos-Galaţi, Protopopiatul Adamclisi – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

62 Istoricul bisericii ortodoxe „Înălţarea Domnului" – satul Satu-Nou, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică şi documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Satu Nou*, Filiala -, Dosar nr. 3 Episcopia Dunării de Jos-Galaţi, Protopopiatul Adamclisi – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

Alexandru Doicescu, până în 1957, preotul Alexandru Suzeanu, până în 1958, iar până la 1 septembrie 1964, din lipsă de preot, a fost deservită de preotul Vasile Balaiaş de la Coslugea. La 1 septembrie 1964 a fost numit preot Constantin Pantaze, de la parohia Băneasa.

Locaşul de cult posedă câteva cărți de cult cu o valoare deosebită, astfel: Evanghelie în slavonă din 1860, Molitfelnic din 1854, Psaltire din 1856, Mineie pentru cele 12 luni, legate în piele din 1894, Penticostar din 1895, Triod din 1897 şi Apostol din 1899.

Bătrânii din satul **Bugeag** afirmau la 1967 că localitatea s-a strămutat în timpul ciumei lui Caragea Vodă, pe la anul 1831[63], de pe o colina înaltă aflată la 4-5 km de actuala poziție, unde aveau o bisericuță din bârne, de la care au păstrat o parte din icoanele catapetesmei, dar care uzându-se au fost înlocuite. Această biserică a fost ridicată pe terenul lui Tănase Pîrvan, în formă de corabie, fără turlă, din gard de nuiele, lipită cu pământ şi învelită cu stuf. Intenția localnicilor era să facă şcoală, dar venind în sat preotul Constantin Popescu, care era şi dascăl[64], de la Aidemir, au schimbat destinația construcției, şcoala funcționând în tinda locaşului de cult.

În timp satul a construit o altă biserică mai trainică, în formă de corabie, cu o turlă, cu temelie de piatră şi pereți de cărămidă, pardosită cu piatră şi acoperită cu olană, construcția fiind finalizată în **1863**. Locaşul deținea o Psaltire scrisă în limba română, cu alfabet chirilic, tipărită în 1854 şi o icoană a Sfântului Atanasie din 1862[65].

Biserica cu hramul ***Adormirea Maicii Domnului*** a fost ridicată în **1894**, în formă de cruce romană[66], iar pictura a fost realizată în stil bozantin de pictorul N. Stoenescu din Râmnicu Sărat, inclusiv icoanele catapetesmei şi un Epitaf pe care s-a şi semnat. Sculptura catapetesmei a fost realizată de Aurelian Pop în 1898, care şi-s inscripționat numele pe dosul uşilor împărăteşti,

---

63 Istoricul bisericii ortodoxe Bugeac, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Ostrov*, Filiala *Bugeag,* Dosar nr. 2, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Adamclisi – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

64 Protopopul G.V. Niculescu, *Dare de seamă despre afacerile bisericeşti presentată P.S.S. Episcopului Pimen al Dunărei de Jos*. *Protopopia județului Constanța,* la Stabilimentul Grafic, Albert Baer, Bucureşti, 1905, p. 71.

65 Istoricul bisericii ortodoxe Bugeac, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Ostrov*, Filiala *Bugeag,* Dosar nr. 2, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Adamclisi – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

66 Anul 1894 a fost inscripționat pe două pietre aşezate la uşa bisericii, deasupra pridvorului, potrivit Istoricului bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din satul Negreşti, comuna Cobadin, județul Constanța, din Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică şi documentară, la data de 1 noiembrie 1967, Parohia *Negreşti*, Filiala -*,* Dosar nr. II, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Constanța – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

probabil tot el a sculptat capitelurile lucrate la strung, coloanele şi ramele, precum şi jilțurile din biserică.

De asemenea, parohia mai deținea o icoană frumoasă cu 12 praznice împărăteşti pictată pe lemn de chiparos, în stil athonit, la Schitul Lacu din Sfântul Munte Athos, donate probabil de acei localnici care au îmbrățişat viața monahală athonită, care au adus şi cărți, icoane şi chiar fotografii[67].

Dintre odoarele locaşului de cult sunt menționate următoarele: Policandru din alamă donat de Lazăr Beizdea în 1898, Clopot donat de Ioan şi Gheorgh Sasu, proprietarii moşiei Caugagi în 1898.

Potrivit informațiilor consemnate în istoricul bisericii, se pare că aceasta a fost sfințită de preotul din Cocargea, de care depindea biserica din Carabacu. Acesta era de origine grec sau găgăuz, fiind însoțit la slujbe de C. Gheoancă care era diacon sau catehet, învățând copii la şcoală într-o odaie a primăriei, fiind plătit de comunitate.

Apoi a urma preotul Niculescu, care s-a transferat la Plopeni, filiala Negreşti fiind deservită până în 1931 de preotul Marin Moşoianu de la Movila – Gazil Murat.

În anul 1931 filiala Negreşti devine parohie, având ca preot pe Moscu Rizea, care a păstorit până la 1950, de când a fost numit paroh Gheorghe Bîrsan, care era în funcție la 1967, parohia având ca filială satul Conacu.

Potrivit Procesului verbal din 20 decembrie[68] Lista de inventariere nr. II consemnează trei obiecte deosebite, iar Lista de inventariere nr. III 30 de obiecte.

Casa de rugăciune cu hramul ***„Sfântul Mare Mucenic Dimitrie”*** din satul **Deleni**[69], filială a parohiei Pietreni a fost inițial casă de locuit, ridicată din chirpici, acoperită cu olană, fiind folosită de fostul preot al satului din perioada 1899-1900, Constantin Vasilescu,mutat ulterior la Dobromir Vale.

Imobilul a fost utilizat ca şcoală primară, iar din 1924, obştea satului i-a dat destinația de locaş de cult, cu hramul „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie”.

---

67 Istoricul bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din satul Negreşti, comuna Cobadin, județul Constanța, din Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică şi documentară, la data de 1 noiembrie 1967, Parohia *Negreşti*, Filiala -*,* Dosar nr. II, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Constanța – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

68 Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 1 noiembrie 1967, Parohia *Negreşti*, Filiala -*,* Dosar nr. II, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Constanța – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

69 Istoricul casei de rugăciune „Sf. Dumitru", comuna Deleni, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Pietreni,* Filiala *Deleni,* Dosar nr. 2, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Medgidia – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

Vechiul nume al localității era Enigea, ceea ce înseamnă „Sat nou”, care a fost schimbat în 1931, cu actualul nume ce arată poziționarea satului între dealuri.

Documente referitoare la vechimea satului nu au fost descoperite, ci doar vastul cimitir turcesc arată că era o aşezare otomană cu oarecare rol administrativ[70].

La nord-vest de sat se crede că era cariera antică de unde s-a extras piatra pentru monumentul Tropheum Traiani de la Adamclisi, aflat la 3 km.

Peste populația veche, formată din turci, greci, bulgari şi găgăuzi, după 1894 au fost colonizați aici români din Ilfov, Vlaşca şi Telroman.

Satul Castelu[71] a fost în vechime sat tătărăsc, fapt demonstrat de cele două cimitire tătărăşti ale căror urme se zăreau încă la 1967 şi cele două movile de cenuşă, potrivit obiceiului tătar de a pune cenuşa într-un anumit loc.

Pe la 1879 au venit aici mocani din Ardeal fiind împroprietăriți, iar pe la 1884 şi 24 familii de brăileni.

Biserica în formă de cruce a fost începută în 1906, fiind ridicată din piatră şi cărămidă, acoperită cu tablă. Clădirea a fost terminată în 1916, fiind sfințită la 29 iunie 1916 de episcopul Nifon Niculescu, ministrul cultelor fiind I.G. Duca, prefect al județului T. Munteanu, protoiereu fiind T. Protopopescu, paroh T. Martinescu, iar pictor Gh. Mihăescu.

La 1942 paroh era Ioan Stoica.

Dintre cărțile de cult deosebite istoricul bisericii aminteşte de o Panihidă din 1894 şi un Orologiu Mare din 1896[72].

Vechea denumire a satului **Negru Vodă** era Cara-Omer, ceea ce înseamnă „Omer cel Negru”, aceasta deoarece până la venirea primilor români aici aşezarea era locuită numai de tătari. Iar acest Omer se pare că a fost, potrivit unei legende consemnate de istoricul bisericii, comandantul oştilor otomane care a fost învins la Cuciuc-Cainargi de Mircea cel Bătrân[73].

---

70 Istoricul casei de rugăciune „Sf. Dumitru”, comuna Deleni, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Pietreni,* Filiala *Deleni,* Dosar nr. 2, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Medgidia – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

71 Istoricul bisericii din satul Castelu, raionul Medgidia, regiunea Dobrogea, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Castelu,* Filiala -, Dosar nr. 2, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Medgidia – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

72 Istoricul bisericii din satul Castelu, raionul Medgidia, regiunea Dobrogea, p. 2, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Castelu,* Filiala -, Dosar nr. 2, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Medgidia – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

73 Istoricul bisericii ortodoxe din comuna Negru-Vodă, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 1 noiembrie 1967, Parohia *Negru Vodă,* Filiala -, Dosar nr. III,

La venirea primilor colonişti români, vreo 70 de familii, în sat erau numai 50-60 de familii de tătari. Imediat după aşezarea românilor aici ei vor construi o casă de rugăciune din scândură, preot fiind Ioan Sădeanu, ce locuia în satul Viroaga, fost Calfachioi.

Preotul Nicolau, deşi în vârstă, va începe construcția bisericii în 1908, vis-a-vis de şcoala din sat, susținut şi de învățătorul Alexandru Donciu.

Enoriaşul Radu Babuş va suporta toată cheltuiala cu materialele de construcție, precum şi cu pictura, obştea satului ocupându-se cu transportul acestora, astfel că biserica, în stil bizantin, în formă de cruce este finalizată în 1913, fiind sfințită în vara aceluiaşi an de epsicopul Nifon al Dunării de Jos.

Pictura a fost realizată în stil realist de renumitul pictor Belizarie, potrivit istoricului bisericii.

Între obiectele de valoare sunt consemnate următoarele: Triodion, carte de cult cu litere chirilice din 1860, icoana Maica Domnului, pictată în ulei pe lemn de tei cu o vechime de peste 250 de ani, icoana Sfinții Cosma şi Damian, pictură în ulei pe lemn de fag, cu o inscripție în limba greacă cu o vechime de peste trei secole.

La 1967 preotul parohiei care a întocmit şi istoricul bisericii era Chiru Vlad, cântăreț fiind Nicolae Popa.

Comuna **Rasova**[74] este locuită din vechime de români, aici veneau mocani cu oile lor, numele venind de la „rahut suhut" ceea ce înseamnă păşune bună.

După Războiul de Independență, unii dinte veterani au fost împroprietăriți aici, formând mahalaua veteranilor.

Localitatea se pare că a fost reşedința poetului Macedonscki ce a ocupat, după 1879, oarecari funcții în administrația românească.

O dovadă a existenței românilor în această zonă este şi consemnarea unei biserici ortodoxe construite aici pe la 1848 de comunitatea românească de aici, cu ajutorul lui Said Paşa cel căruia îi era încredințată administrarea Dobrogei. Ion Ionescu dela Brad apreciază administrarea acestuia, subliniind dreptatea şi mila arătată de acesta poporului. Înțelegând că prin şcoală şi credință se creează o lume mai bună, Said Paşa a dat o mare atenție înființării de moschei şi de şcoli pentru populația musulmană, dar şi la construirea de biserici, printre acestea numărându-se şi locaşul de cult din Rasova.

Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Constanța – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis. Este destul de evident că nu poate fi vorba de Mircea cel Bătrân având în vedere că Tratatul de la Kuciuk-Kainargi a fost semnat la 21 iulie 1774, ca urmare a războiului ruso-turc din 1768-1774, când Imperiul Otoman a pierdut vaste teritorii din nordul Mării Negre, inclusiv Peninsula Crimeii în favoarea Rusiei țariste.

74 Istoricul bisericii din parohia Rasova, comuna Rasova, raionul Medgidia, regiunea Dobrogea, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Rasova,* Filiala -, Dosar nr. 2, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Medgidia – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

Isotricul bisericii din Raosva consemnează faptul că prin hotărârea nr. 4712/947 Episcopia Galați a aprobat dărâmarea acele bisericii, fiind în ruină, iar din materialelel rezultate s-a clădit localul şcolii din comună.

Noua biserică a fost ridicată în formă de cruce, între anii 1894-1912, de către obştea satului, din blocuri de piatră cioplită, acoperită cu tablă, fiind sfințită în 1915. Arhitectul lucrării este necunoscut, pictura fiind realizată în stil apusean.

Dintre preoții care au slujit la acest sfânt locaş, sunt amintiți Ioan Protopopescu, Rasescu şi Nicolae Coadă, până la 1916, iar după 1920 a fost preot paroh aici părintele Marin Marin.

Istoricul bisericii consemnează câteva obiecte de valoare, astfel: un Triod in 1836 în limba română, cu alfabet chirilic, o Evanghelie din 1844, Cazania din 1850, Apostol din 1851, Minei pe ianuarie şi februarie din 1853 şi un Octoih din 1861, precum şi 2 uşi de altar împreună cu 28 de icoane de la mijlocul secolului XVIII[75].

În anul 1897 locuitorii din satul **Dorobanțu**[76] au construit o biserică din chirpici, pe care au dărâmat-o în 1922, după ce au ridicat noul locaş de cult, în locul unde era Sfântul Altar au pus o cruce împrejmuită de gard.

În 1913 au început construcția noii biserici, din cărămidă, fiind sfințită abia la 19 noiembrie 1922. Clădirea a fost ridicată cu ajutorul colonelului C. Dumitrescu şi soția sa Virginia, care au înzestrat-ă şi cu mobilier şi odoare, fiind ajutați şi de căpitanul Ion Papaianopol, care s-a ocupat de strângerea de fonduri şi ofrande din oraşele Constanța, Bucureşti, Galați, Brăila, Cernăuți, Timişoara, Cluj, Arad, Oradea şi Târgu Mureş. În aceea perioadă preot era Ion Popescu.

Credincioşii din sat au contribuit cu aducerea pietrei pentru temelie.

Sfințirea bisericii s-a făcut de apiscopul locotenent al Dunării de Jos, P.S. Platon Ploieşteanu.

În vechime localitatea se numea Beleru, după numele unui paşă.

Denumirea nouă Dorobanțu, provine de la maiorul Negrea, luptărot în Războiul de Independență, încredințat cu lotizarea şi acordarea pământului noilor colonişti, care au venit aici

75 Istoricul bisericii din parohia Rasova, comuna Rasova, raionul Medgidia, regiunea Dobrogea, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Rasova,* Filiala -, Dosar nr. 2, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Medgidia – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

76 Istoricul bisericii din satul Dorobanțu, raionul Medgidia, regiunea Dobrogea, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică și documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Dorobanțu,* Filiala -, Dosar nr. 2, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Medgidia – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

din părțile Brăilei, Făurei, din satele Deduleşti, ianca, Perişoru şi Urleasca. Primele familii care au venit aici pe la 1883 erau Oțelea, Jipa, Subțirică, Leca, Vrabie, Popescu şi Mocanu.

Din cauza cutremurului din toamna anului 1940, turlele s-au dărâmat, împreună cu o parte din ziduri, fapt pentru care credincioşii au închiriat o casă de rugăciune, ridicată pe la 1900, din chirpici, cu temelie de piatră, preot fiind Simion Sâmpetru, iar preotul Tudorache Ioan a cumpărat clădirea cu actul 2297/1965.

Zidurile vechii biserici au fost dărâmate cu avizul Epsicopiei nr. 4089/1959 şi avizul S.A.S. reg. Dobrogea nr. 23680/1961, potrivit autorizației nr. 4/1961 a Sfatului Popular Regional, cu o parte din cărămida rezultată s-a ridicat şcoala din Nicolae Bălcescu.

Ca obiect de valoare sunt amintite Sfântul Potir şi lingurița, precum şi un număr de 7 cărți editate între 1854 şi 1897, printre care Începutul Penticostarului din 1842, o Evanghelie din 1870, un Minei pe aprilie din 1893 şi o Didahie din 1897[77].

a. Legea pentru organisarea Dobrogei din 9 martie 1880 cu modificările din 30 martie 1886 prevedea la art. 3 „Toți locuitorii din Dobrogea cari, în ziua de 11 aprilie erau cetățeni otomani, devin şi sunt cetățeni români…" art. 5 „locuitorii din Dobrogea, deveniți cetățeni români, sunt egali înaintea legii, se bucură de toate drepturile cetățeneşti şi pot fi numiți în funcții publice, fără osebire de origine şi religiune." Art. 11 „Până la regularea definitivă a proprietății şi posesiunei imobiliare în Dobrogea, acestă proprietate şi posesiune se dobândesc, se conservă, se transmite şi se pierde conform legilor otomane în vigoare până la 11 Aprilie 1877…" art. 16 „Religiunea ortodocsă a resăritului este religiunea domnitore şi în Dobrogea. Aceste județe fac parte din eparchia Dunărei de jos. Protoiereii județelor şi clerul ortodox al catedralelor din Tulcea şi Constanța sunt salariați de către Stat. Clerul de la cele-lalte biserici ortodoxe este plătit de către comune şi comunități, după un regulament de adminsitrațiune publică, ce se va promulga prin decret domnesc." Art. 17 „Personalul şi întreținerea principalelor moschee musulmane din Tulcea, Constanța, Babadag, Măcin, Medjidia, Hârşova, Isaccea, Sulina şi Mangalia vor fi plătite de către Stat, dupe un regulament de adminsitrațiune publică, promulgată prin decret domnesc." Art. 18 „Clerul celor-

77 Istoricul bisericii din satul Dorobanțu, raionul Medgidia, regiunea Dobrogea, în Inventarul bunurilor cu valoare istorică, artistică şi documentară, la data de 30 septembrie 1967, Parohia *Dorobanțu,* Filiala -, Dosar nr. 2, Episcopia Dunării de Jos-Galați, Protopopiatul Medgidia – Arhiva Arhiepiscopiei Tomis.

lalte confesiuni şi bisericile şi templele lor, se vor întreține de comunitățile coreligionare. Nimeni nu va fi îndatorat a contribui la întreținerea unui cult la care nu aparține." Art. 19 „Instrucțiunea în scolele plătite de Stat sau de comună este gratuită. 20 Înveţământul este liber, întrucât însă exercițiul seu nu ar atinge bunele moravuri, ordinea publică şi sănătatea copiilor. Se vor înființa treptat şcole primare în tote comunele Dobrogei…" art. 25 „Dobrogea este împărțită în două judeţe: Tulcea şi Constanța. Judeţul Tulcea se compune din 4 ocole şi anume: Tulcea, Măcin, Babadag şi Sulina cu insula Şerpilor. Judeţul Constanța are 5 ocole şi anume: Constanța, Mangalia, Hârşova, Medgidie şi Silistra-Nouă." Art. 26 Fie-care judeş se administrează de un prefect, care are aceleaşi atribuții ca şi cel din România propriu disă. Fie-care ocol are în capul seu un administrator. Fie-care comună urbană sau rurală are în capul ei câte un primar asistat de un consiliu comunal." Art. 46 „Sunt comune urbane: Tulcea, Constanța, Babadag, Sulina, Măcin, Hârşova, Medgidie, Cernavodă, Mangalia, Chilia - Veche şi Ostrov (Silistra - Nouă), Mahmudia, Cusgun şi Isaccea." Art. 49 „O aglomerațiune de locuitori nu pote constitui o comună, până nu va avea cel puțin 100 familii. Satele cu mai puține familii, se vor alipi altora, spre a forma un număr de cel puțin 100 familii şi ast-fel a constitui o comună. Când locuitorii unui sat mai mic de 100 familii vor declara că pot susține sarcinile comunale, acest sat se pote declara de comună.[78]"

Lascu, Stoica; Vitanos, C., *Colegiul pedagogic „Constantin Brătescu": valori ale civilizației româneşti în Dobrogea: volum dedicat Centenarului Şcolii Normale „Constantin Brătescu" din Constanța şi aniversării a 115 ani de la reintegrarea Dobrogei la Statul Român,* Ed. Poligraf, Constanța, 1993. BCU IV517406

Lăpuşan, Aurelia; Lăpuşan, Ştefan, *Valori ale culturii de masă în Dobrogea. Şcoala Populară de Arte şi Meserii Constanța,* Ed. Dobrogea, Constanța, 2009. BAR III 916664

Şopu, Dumitru, *Şcoli româneşti în Dobrogea până la 1878,* în: *Dobrogea model de conviețuire multietnică şi multiculturală,* Constanța, 2008, p. 95-101.

Anuarul Gimnaziului Principele Mihai din Hârşova (jud. Constanța): Anul şcolar..., 1922/1923, Ministerul Instrucțiunei Publice, Tipografie Institutul de Arte Grafice al Ziarului Dobrogea Jună, Hârşova. BAR P I 8000

Anuarul liceului Principele Carol din Tulcea, 1900-1901, Tipografie Dobrogea, Sava Donceff, Tulcea. BAR P I 7957

78 Lege pentru organisarea Dobrogei din 9 martie 1880 cu modificările din 30 martie 1886 în Codul General al României, vol. II, „Legi uzuale" 1860-1903, de C. Hamangiu prim-procuror al Trbunalului Ilfov, editura Librăriei Leon Alcalay, Bucuresci, 1903, p. 1831-1841, p. 572-582; www.dacoromanica.ro, Biblioteca Digitală a Bucureştilor www.digibuc.ro, accesat 07.01.2016.

Anuarul Şcoalei Elementare de Meserii Oltina, 1904, Constanța, Ministerul Instrucțiunei Publice, tipografie Dobrogea Jună. BAR P I 7984

Anuarul Şcoalei Normale „Dr. C. Angelescu" din Tulcea, 1921/1922, întocmit de Virgil I. Helda, Tipografie Dobrogea Crum Donceff, Tulcea. BAR P I 9872

Concluziile

Dobrogea a rămas peste timpuri un model de conviețuire interetnică şi interconfesională.

România demonstrează, în special prin Constituțiile ce s-au aplicat în perioada de referință, respectiv cea din 1866 şi 1923, faptul că era un model de toleranță, unic pentru Europa acelor vremi.

Art. 7 din Constituția de la 1866, modificat prin Legea nr. 2186 din 12 octombrie 1879, revisuitore a art. 7 din Constituțiune, prevedea că *„Diferința de credințe religiose şi confesiuni nu constitue în România o piedică spre a dobândi drepturile civile şi politice şi ale esercita. § I. Străinul, fără osebire de religiune, supus sau ne supus unei protecțiuni străine, poate dobendi împămentenirea cu condițiele următore: a). Va adresa guvernului cererea de naturalisare, în care va areta capitalul ce posedă, profesiunea sau meseria ce esercită şi voința de a'şi stabili domiciliul în România. b). Va locui, în urma acestei cereri, dece ani în țeră şi va dovedi, prin faptele sale, că este folositor ei."*

Art. 21 stabilea următaorele: *„Libertatea consciintei este absolută. Libertatea tutulor cultelor este garantată întru cat însă celebratiunea lor nu aduce o atingere ordinei publice sau bunelor moravuri. Religiunea ortodoxa a resaritului este religiunea dominantă a Statului român. Biserica ortodoxa română este şi remane neaternata de orice chiriarhie streina, pastrandusi însă unitatea cu biserica ecumenica a resaritului în privinta dogmelor. Afacerile spirituale, canonice şi disciplinare ale bisericei ortodoxe Române, se vor regula de o singura autoritate sinodala centrala, conform unei legi speciale. Mitropolitii şi episcopii eparhioti ai bisericei ortodoxe române sînt aleşi după modul ce se determina prin o lege specială."*

Aspectele de mai sus sunt preluate de art. 7 din Constituția de la 1923, care prevedea că *„deosebirea de credințe religioase şi confesiuni, de origina etnică şi de limba, nu constituie în România o piedica spre a dobândi drepturile civile şi politice şi a le exercita".*

Art. 22 prevedea că „*libertatea conştiinței este absolută. Statul garantează tuturor cultelor o deopotrivă libertate şi protectiune, întrucât exercițiul lor nu aduce o atingere ordinei publice, bunelor moravuri şi legilor de organizare ale Statului. Biserica creştină ortodoxa şi cea greco-catolica sînt biserici româneşti. Biserica ortodoxa română fiind religia marei majorități a Românilor este biserica dominantă în Statul român; iar cea greco-catolica are intaietatea față de celelalte culte. Biserica ortodoxa română este şi rămîne neatarnata de orice chiriarchie străină, pastrandu-şi însă unitatea cu Biserica ecumenica a Rasaritului în privinta dogmelor. În tot regatul României Biserica creştină ortodoxa va avea o organizație unitară cu participarea tuturor elementelor ei constitutive, clerici şi mireni. O lege specială va statornici principiile fundamentale ale acestei organizații unitare, precum şi modalitatea după care Biserica îşi va*

regulamenta, conduce şi administra, prin organele sale proprii şi sub controlul Statului, chestiunile sale religioase, culturale, fundationale şi epitropesti. Chestiunile spirituale şi canonice ale Bisericei ortodoxe române se vor regula de o singura autoritate sinodala centrala. Mitropolitii şi episcopii bisericei ortodoxe române se vor alege potrivit unei singure legi speciale. Raporturile dintre diferitele culte şi Stat se vor stabili prin lege."

Decret nr. 1.703 din 3 decembrie 1864 pentru înființarea unei autorități sinodale centrale, pentru afacerile Religiei Române, *„art. I Biserica ortodocsa Română este şi remane independinta de ori ce autoritate bisericesca străină, întru tot ce privesce organisarea şi disciplina. art. II Biserica Română, a caria unitate este representata prin unu Sinodu general, continua de a fi administrată de Mitropolitii şi Episcopii Eparhioti, cu ajutorul Sinodelor de Eparhii. art. III. Unitatea dogmatica a santei religii ortodocse Române, cu biserica mare a resaritului o mantine Sinodul general al bisericei Române prin consultatiuni cu biserica ecumenica din Constantinopoli."*